Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасының
«Қостанай қызмет көрсету саласының колледжі» КМҚК

КЕЛІСІЛДІ
Қостанай облысы әкімдігі
білім басқармасының
«Қостанай қызмет көрсету саласының
колледжі» КМҚК бастауыш кәсіподақ
ұйымының төрағасы
_____ Е.А Бимаганбетов.
2026 ж. «01» 09

БЕКІТЕМІН
Қостанай облысы әкімдігі
білім басқармасының
«Қостанай қызмет көрсету саласының
колледжі» КМҚК
директоры
_____ Д.Б. Жанарстанова
2026 ж. «__» _____

КОЛЛЕДЖДІҢ КІТАПХАНАШЫСЫНА АРНАЛҒАН ЕҢБЕКТІ ҚОРҒАУ ЖӘНЕ ҚАУІПСІЗДІК ТЕХНИКАСЫ БОЙЫНША НҰСҚАУЛЫҚ

1. Қауіпсіздіктің жалпы талаптары

1.1. Кітапханашы (бұдан әрі – қызметкер) еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өрт қауіпсіздігі нормалары мен санитариялық-гигиеналық талаптарды сақтауға міндетті.
1.2. Жұмыс басталғанға дейін қызметкер еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы бойынша нұсқамадан өтеді.
1.3. Жұмыс процесінде ақаусыз жабдықты пайдалану, сөрелерге шамадан тыс жүктеме түсірмеу және кітаптарды сақтау тәртібін сақтау қажет.
1.4. Ақауы бар жиһазбен, техникамен және электр приборларымен жұмыс істеуге тыйым салынады.
1.5. Апатты немесе төтенше жағдай туындаған кезде колледж басшылығына дереу хабарлау қажет.

2. Жұмыс басталғанға дейінгі қауіпсіздік талаптары

2.1. Жиһаздың (орындықтар, үстелдер, кітап сөрелері) ақаусыздығын, өткір бұрыштардың, шығып тұрған шегелердің, бекітілмеген конструкциялардың жоқтығын тексеру.
2.2. Кітап сөрелеріне шамадан тыс жүктеме түспегеніне, кітаптардың біркелкі орналастырылғанына және сөрелердің тұрақтылығына көз жеткізу.
2.3. Жұмыс орны мен оқу залының жарықтандырылуын тексеру, шамдардың ақаусыздығына және күйіп кеткен шырақтардың жоқтығына көз жеткізу.
2.4. Еденді қауіп төндіруі мүмкін тайғақ учаскелердің, сымдардың немесе бөтен заттардың бар-жоғына қарап шығу.
2.5. Электр приборларының (компьютерлер, принтерлер, шамдар, кондиционерлер) және сымдардың жай-күйін қарап шығу. Зақымдалған немесе жалаңаш сымдардың жоқтығына көз жеткізу. Ақауы бар розеткалар мен ұзартқыштарды пайдаланбау.
2.6. Бастапқы өрт сөндіру құралдарының (өрт сөндіргіштер, өрт хабарлағыштары) бар екеніне және ақаусыздығына көз жеткізу. Эвакуациялау жолдары мен үй-жайдан шығу есіктерінің постыланбағанын тексеру.
2.7. Жұмыс басталғанға дейін үй-жайды желдету.
2.8. Жұмыс орнын дайындау: артық заттарды жинау, оргтехника мен орындықтардың ақаусыздығын тексеру.

2.9. Қажет болған жағдайда шаңды кітаптармен немесе жуғыш құралдармен жұмыс істеу үшін қолғап кию.

2.10. Егер жиһаздың, электр сымдарының дефектілері, ақаулы приборлар немесе басқа да қауіпті факторлар анықталса, колледж әкімшілігіне дереу хабарлау және мәселелер жойылғанша жұмысқа кіріспеу.

3. Жұмыс уақытындағы қауіпсіздік талаптары

3.1. Сөрелердің құлауын болдырмау үшін кітаптарды сөрелерге шамадан тыс жүктеме түсірмей, біркелкі орналастыру.

3.2. Жоғарғы сөрелермен жұмыс істеген кезде сырғымайтын аяқтары бар тұрақты сатыны немесе баспалдақ-стремянканы пайдалану, орындықтарға немесе үстелдерге тұрмау.

3.3. Ауыр кітаптар мен әдебиеттер салынған қораптарды ауыр заттарды көтеру ережелерін сақтай отырып жылжыту: жүк денеге жақын ұсталуы, тік арқамен көтерілуі, кенеттен жасалатын қозғалыстардан аулақ болу.

3.4. Кітапханада тазалық пен тәртіпті қадағалау: құлауды болдырмау үшін өту жолдарында кітаптар мен заттарды қалдырмау.

3.5. Тек ақаусыз электр приборларын (компьютер, принтер, шамдар, кондиционер) пайдалану.

3.6. Электр сымдарына дымқыл қолмен тиіспеу, электр желісіне шамадан тыс жүктеме түсірмеу (бір розеткаға тым көп құрылғыларды қоспау). Қосулы тұрған электр приборларын қараусыз қалдырмау.

3.7. Еңбек эргономикасын сақтау: компьютер алдында дұрыс отыру, үзілістер жасау, көзге арналған гимнастика мен арқаға арналған сергіту жаттығуларын орындау.

3.8. Қалыпты микроклиматты қолдау үшін үй-жайды жүйелі түрде желдету.

3.9. Тазалықты сақтау: аллергиялық реакцияларды болдырмау үшін шаңды, әсіресе кітап сөрелеріндегі шаңды уақтылы жинап отыру.

3.10. Мұрағаттық немесе қатты шаң басқан кітаптармен жұмыс істеген кезде қорғаныш қолғаптарын пайдалану.

3.11. Кітапханада ашық отты (шамдар, сіріңкелер) пайдалануға қойылған тыйымды сақтау.

3.12. Электр приборларының жанында тез тұтанатын заттарды сақтамау.

3.13. Білім алушылар мен колледж қызметкерлеріне кітапханадағы тәртіп ережелерін, соның ішінде өрт қауіпсіздігі мен эвакуациялау ережелерін түсіндіру.

3.14. Оқушылардың сөрелерге шықпауын, кітаптарды шашпауын және қауіпті жағдайлар туғызбауын бақылау.

3.15. Оқушылар немесе колледж қызметкерлері қауіпсіздік ережелерін бұзған жағдайда ескерту жасау және қажет болған жағдайда әкімшілікке хабарлау.

4. Апатты жағдайлардағы қауіпсіздік талаптары

4.1. Өрт шыққан жағдайда өрт сөндіру қызметіне және колледж әкімшілігіне дереу хабарлау. Оттың таралуын баяулату үшін электр приборларын өшіру және мүмкіндігінше терезелер мен есіктерді жабу.

4.2. Егер өрт ошағы шағын болса және оны қауіпсіз жою мүмкін болса, бастапқы өрт сөндіру құралдарын (өрт сөндіргіш, өртке қарсы жамылғы) пайдалану. Оқушылар мен қызметкерлерді эвакуациялау жоспарына сәйкес эвакуациялауды ұйымдастыру.

4.3. Түтін шыққан немесе күйік иісі сезілген кезде электр приборларын өшіру және колледж әкімшілігіне хабарлау. Қажет болған жағдайда эвакуациялауды ұйымдастыру. Егер түтін қатты болса, тыныс алу органдарын қорғау үшін ылғал матаны пайдалану. Түтін көздерін өз бетінше бөлшектеуге немесе жөндеуге тырыспау.
4.4. Газ аққан кезде, егер кітапхана газ жабдығы бар ғимаратта орналасқан болса, үй-жайды желдету үшін терезелер мен есіктерді дереу ашу. Электр приборларын қоспау және өшірмеу, от жақпау. Колледж әкімшілігіне және газ қызметіне хабарлау.
4.5. Қысқа тұйықталу немесе электр сымдарының ақаулығы кезінде электр приборларын дереу өшіру және мүмкін болса, электр қалқаны арқылы үй-жайды тоқтан ажырату, электршіні шақыру. Жалаңаш сымдарға тиіспеу және ақаулықты өз бетінше жоюға тырыспау.
4.6. Су басқан кезде (құбырлардың жарылуы, судың ағуы) колледж әкімшілігіне және техникалық персоналға хабарлау. Егер су электр приборларының жұмыс аймағына түссе, оларды өшіру. Зақымдануды болдырмау үшін зардап шеккен учаскелерден кітаптар мен құжаттарды алып тастау.
4.7. Күдікті зат немесе лаңкестік қатер анықталған кезде колледж әкімшілігіне және құқық қорғау органдарына хабарлау. Күдікті затқа қол тигізбеу, ашпау және орнынан қозғалтпау. Үй-жайдан адамдарды эвакуациялауды ұйымдастыру.
4.8. Кітапхана қызметкері немесе келуші жарақат алған кезде зардап шеккенге алғашқы көмек көрсету (қан кетуді тоқтату, таңғыш салу және т.б.). Ауыр жарақаттар кезінде жедел жәрдем шақыру. Болған оқиға туралы колледж әкімшілігіне хабарлау.

5. Жұмыс аяқталғаннан кейінгі қауіпсіздік талаптары

5.1. Компьютерді, принтерді, шамдарды, кондиционерді және басқа да пайдаланылатын электр приборларын өшіру.
5.2. Қосулы тұруы тиіс құрылғылардан басқа (мысалы, күзет дабылы) барлық құрылғылардың желіден ажыратылғанын тексеру.
5.3. Сөрелерде шамадан тыс жүктелген полкалардың немесе тұрақсыз конструкциялардың жоқтығына көз жеткізу.
5.4. Егер ауа райы жағдайлары немесе қауіпсіздік бойынша талап етілсе, терезелерді жабу.
5.5. Кітапханада өрт көздерінің (пайдаланылмайтын электр приборлары, жылыту приборларының жанындағы қағаз және т.б.) қалмағанына көз жеткізу.
5.6. Кітаптар мен оқу материалдарын өз орындарына орналастыру.
5.7. Жұмыс орнының таза және бөтен заттардан бос екеніне көз жеткізу.
5.8. Колледж әкімшілігіне жабдықтың ақаулары, жиһаздың бұзылуы немесе басқа да әлеуетті қауіпті факторлар туралы хабарлау.
5.9. Кітапхананы кілтпен жабу және қажет болған жағдайда кілтті күзетшіге немесе кезекші администраторға тапсыру. Егер колледж ережелерінде көзделген болса, дабыл жүйесін қосу.

6. Жауапкершілік

6.1. Кітапханашы осы нұсқаулық талаптарын бұзғаны үшін ҚР заңнамасына сәйкес жауапкершілік көтереді.
6.2. Еңбекті қорғау жөніндегі міндеттерді орындамағаны немесе тиісінше орындамағаны үшін кітапханашы салдарының ауырлығына байланысты тәртіптік, әкімшілік немесе қылмыстық жауапкершілікке тартылуы мүмкін.
6.3. Кітапханашы жабдықтың жұмысына және колледж қызметіне қатысты ақпараттың құпиялылығын сақтауға және оны үшінші тұлғаларға жария етпеуге міндетті.